

Sharon Hansma

Then

&

Now

Amster

dam

Boom

INHOUD / CONTENTS

Voorwoord
Introduction

4

Stadsdeel Noord
North District

8

Stadsdeel Oost
East District

30

Stadsdeel Zuid
South District

58

Stadsdeel West
West District

102

Stadsdeel Centrum
City Centre

136

Register
Index

228

Illustratieverantwoording
Image credits

231

Colofon
Credits

232

VOORWOORD

Hoe zag Amsterdam er vroeger uit? Wie liep er rond? Welke geschiedenissen gaan schuil achter al die voorgevels, steegjes en straten?

Deze vragen speelden bij mij toen ik vijf jaar geleden mijn 'Then & Now Amsterdam'-Instagramaccount aanmaakte. Ik begon vanuit een persoonlijke interesse in de geschiedenis van de stad, en hoopte ook anderen daarvoor te kunnen enthousiasmeren. Toen ik een aantal jaren geleden vanuit Groningen naar Amsterdam verhuisde, kocht ik een prachtig fotoboek met oude foto's van Amsterdam. Ik kon niet wachten om de inspirerende verhalen achter de foto's te ontdekken. Als nieuwe inwoner was ik alleen nog niet bekend met alle straten in de stad en moest ik de hulp van Google Streetview inschakelen om de foto van toen met de situatie van nu te kunnen vergelijken. Dat moest gemakkelijker kunnen. Ik volgde al een aantal Instagramaccounts met voor-en-na foto's van verschillende steden, maar voor Amsterdam bestond deze nog niet. Ik besloot een account aan te maken; Then & Now Amsterdam was officieel geboren.

INTRODUCTION

What did Amsterdam look like in the past? Who walked its streets? What histories are hidden behind all those facades, alleys, and streets?

These questions were on my mind when I created my 'Then & Now Amsterdam' Instagram account five years ago. I started it out of a personal interest in the history of the city, hoping to inspire others to share that enthusiasm. When I moved from Groningen to Amsterdam a few years ago, I bought a beautiful photo book with old pictures of Amsterdam. I couldn't wait to discover the inspiring stories behind the photos. As a new resident, I wasn't yet familiar with all the streets of the city, so I had to use Google Street View to compare the historical photo with the present-day situation. I thought there had to be an easier way. I already followed a number of Instagram accounts featuring before-and-after photos of various cities, but none yet existed for Amsterdam. So, I decided to create an account; Then & Now Amsterdam was officially born.

In this book, I take you through the various districts of Amsterdam using 100 photo's from then and 100 photos from now, making visible

In dit boek neem ik je aan de hand van 100 foto's van toen en 100 foto's van nu mee langs de verschillende stadsdelen van Amsterdam en wordt zichtbaar hoe de stad door de jaren heen is veranderd of, in sommige opzichten, juist hetzelfde is gebleven. De nieuwe foto's zijn genomen op exact dezelfde plek als waar de oorspronkelijke fotograaf een eeuw geleden stond, waardoor de verschillen tussen beide tijdsbeelden in één oogopslag zichtbaar worden. Reis terug naar de tijd waarin onze voorouders leefden – een periode waarin auto's nauwelijks onderdeel waren van het stadsbeeld, veel grachten nog niet gedempt waren en enkele prominente en inmiddels verdwenen gebouwen nog overeind stonden.

Een aanzienlijk deel van het boek wordt gevuld met de iconische foto's van drie Amsterdamse fotografen: Jacob Olie, George Breitner en Bernard Eilers. Jacob Olie (1834-1905) was een pionier in de stadsfotografie en legde met zijn haarscherpe foto's en oog voor detail en precisie het 19de-eeuwse Amsterdam vast. George Hendrik Breitner (1857-1923) stond vooral bekend als schilder-fotograaf die fotografie gebruikte als uitbreiding van zijn schilderkunst. Hij maakte vaak foto's van arbeiders, stadse tafereelen en het dagelijkse leven in Amsterdam. Bernard F. Eilers (1878-1951)

how the city has changed over the years or, in some respects, remained the same. The new photos are taken from the exact same spot where the original photographer stood a century ago, making the differences between both time periods immediately apparent. Travel back to the time in which our ancestors lived – a period when cars were scarcely part of the urban landscape, many canals had yet to be filled in, and some prominent, now-vanished buildings still stood tall.

A significant portion of the book is dedicated to the iconic photographs of three Amsterdam photographers: Jacob Olie, George Breitner, and Bernard Eilers. Jacob Olie (1834-1905) was a pioneer in city photography, capturing 19th-century Amsterdam with his sharp photos and eye for detail and precision. George Hendrik Breitner (1857-1923) was best known as a painter-photographer, using photography as an extension of his painting. He often took pictures of laborers, city scenes, and daily life in Amsterdam. Bernard F. Eilers (1878-1951) was known as a master of light and shadow. He was one of the first photographers to experiment with color techniques and lighting, allowing him to capture breathtaking images at night or dusk.

stond bekend als een meester van licht en schaduw. Hij was één van de eerste fotografen die experimenteerde met kleurtechnieken en lichtgebruik, waarmee hij bij nacht of in de schemering adembenemende beelden kon vastleggen.

De allereerste foto's dateren uit de eerste helft van de 19de eeuw – een periode waarin voornamelijk de elite gebruik maakte van fotografie voor het maken van portretten. Vroeger zorgde een lange belichtingstijd ervoor dat je zo'n vijf minuten stil moest staan om scherp beeld te krijgen, wat de serieuze blikken op veel van de portretten uit die tijd verklaart. Met de uitgave van de eerste, zeer populaire Kodak-camera in 1888 werd fotografie ook toegankelijk voor de middenklasse. In de daaropvolgende eeuwen onderging de fotografie verdere ontwikkelingen, zoals de uitvinding van filmrolletjes, het afdrukken in kleur en uiteindelijk de digitale fotografie; wat die laatste ontwikkeling oplevert, zien we in dit boek terug in de foto's van het Amsterdam van nu.

Ik hoop dat dit fotoboek je veel kijkplezier biedt, en je helpt het Amsterdam van Toen een beetje naar Nu te halen.

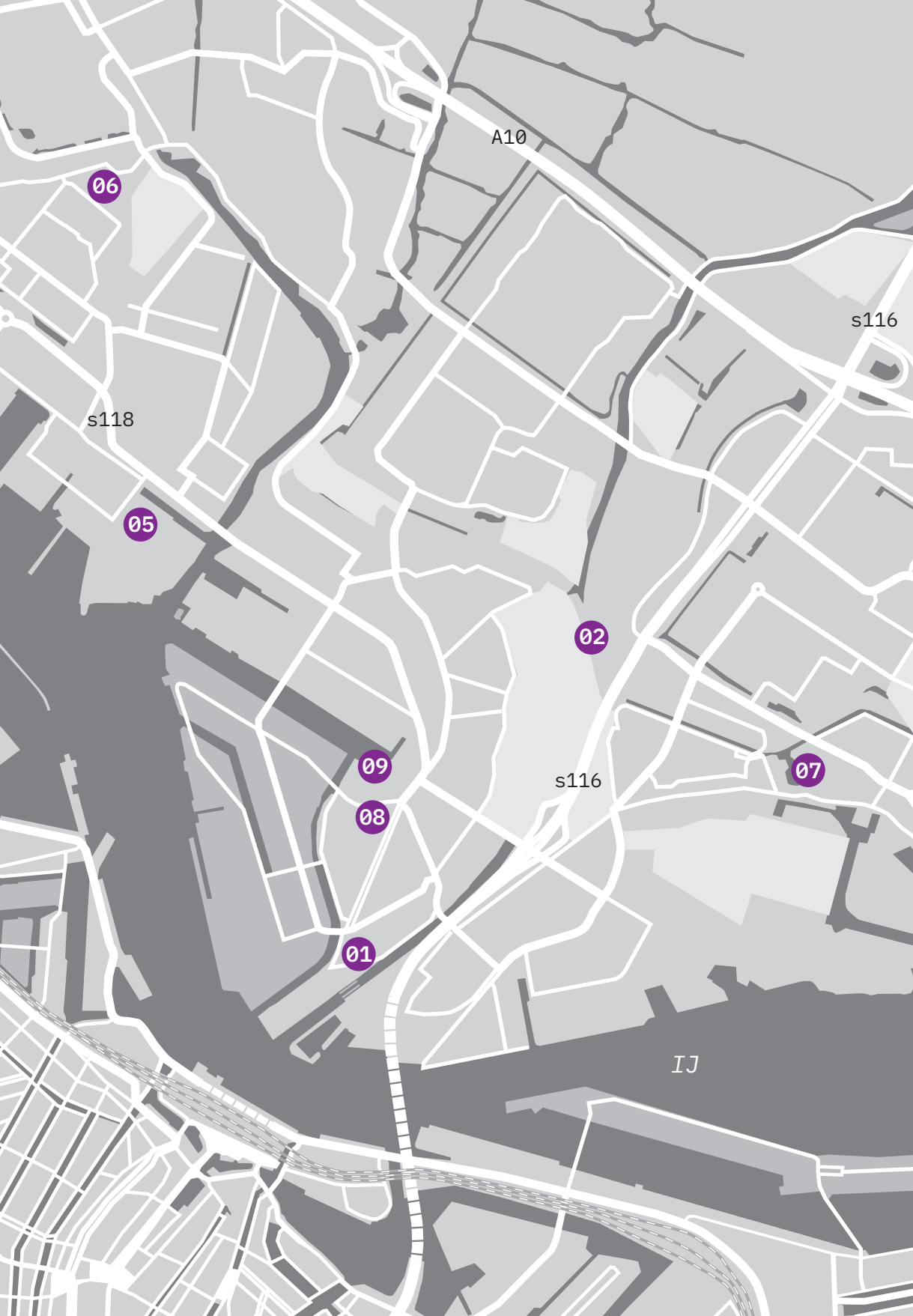
The very first photos date from the first half of the 19th century – a time when photography was primarily used by the elite for portrait-making. Back then, long exposure times meant you had to stand still for about five minutes to get a sharp image, which explains the serious expressions on many portraits from that period. With the release of the first, hugely popular Kodak camera in 1888, photography also became accessible to the middle class. In the following centuries, photography continued to evolve, with inventions such as film rolls, color printing, and ultimately digital photography. The results of that last development are reflected here in the photos of present-day Amsterdam.

I hope this photo book provides you with much viewing pleasure and helps bring a little bit of the Amsterdam of Then into the Now.

N

Noord

01	BUIKSLOTERWEG	12
02	BUIKSLOTERDIJK	14
03	RANSDORP	16
04	ZUNDERDORP	18
05	NDSM-WERF	20
06	ZONNEWEG	22
07	MOLENPAD	24
08	BREMSTRAAT	26
09	DISTELKADE	28

A10

s116

s118

s116

IJ

06

05

02

07

09

08

01

04

A10

03

A10

1500 m

Noord

De **Buiksloterweg** is een weg in Amsterdam-Noord, in de buurt van Buiksloterham. De huizen in de foto zijn de nummers 43-45. De weg begint bij de Buiksloterwegveer, het pontje dat tussen Centraal Station en het Tolhuis over het IJ vaart en loopt vervolgens noordwaarts door tot aan de Buiksloterdijk. De weg werd oorspronkelijk aangelegd als een verbinding tussen Amsterdam en het landelijke gebied ten noorden van de stad, waaronder de dorpen Buiksloot en Landsmeer. In de 19de en vroege 20de eeuw was

de Buiksloterweg een levendig gebied met veel bedrijvigheid. Langs de weg stonden boerderijen, scheepswerven en kleine ambachtelijke bedrijven. In de jaren 1960 en 1970 begon het stadsdeel zich te ontwikkelen als een stedelijk woongebied, en veel van de oude boerderijen en werven maakten plaats voor woonwijken en moderne voorzieningen. De aanleg van nieuwe infrastructuur en de komst van de IJ-tunnel in 1968 verbeterden de bereikbaarheid van Noord, wat leidde tot verdere stedelijke ontwikkeling.

01 **BUIKSLOTERWEG** 1922

The **Buiksloterweg** is a road in Amsterdam-Noord, in the neighborhood of Buiksloterham. The houses in the photo are numbers 43-45. The road begins at the Buiksloterweg ferry, the ferry that crosses the IJ between Central Station and the Tolhuis and then runs northward to the Buiksloterdijk. The road was originally constructed as a connection between Amsterdam and the rural area north of the city, including the villages of Buiksloot and Landsmeer. In the 19th and early 20th centuries, the Buiksloterweg was a lively

area with a lot of activity. Along the road were farms, shipyards, and small craft businesses. In the 1960s and 1970s, the district began to develop as an urban residential area, and many of the old farms and yards were replaced by residential neighborhoods and modern amenities. The construction of new infrastructure and the arrival of the IJ tunnel in 1968 improved the accessibility of Noord, leading to further urban development.

Noord

De **Buiksloterdijk** in Amsterdam-Noord heette vroeger ook wel Waterlandse Zeedijk, en heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot de middeleeuwen. De dijk werd aangelegd om het land te beschermen tegen het water van het IJ en andere omliggende waterwegen. In die tijd waren overstromingen een constant gevaar voor bewoners van het gebied, en de aanleg van dijken was essentieel om het land bewoonbaar en bewerkbaar te maken. De Buiksloterdijk ligt in de buurt van het oude dorp Buiksloot, dat in 1921

werd geannexeerd door Amsterdam. De dijk verbindt verschillende buurten in Amsterdam-Noord, waaronder Buikslotermeer en Nieuwendam. De nabijheid van het water maakte de dijk een ideale locatie voor scheepswerven en handelsvaart. Kleine bedrijven en werkplaatsen bloeiden op, waaronder molens, smederijen en timmerwerkplaatsen. Op de foto is de achterzijde van Buiksloterdijk 204 zichtbaar. Echt paar De Haas, Bert Gorter en hond Hekkie poseren voor de fotograaf.

02 BUIKSLOTERDIJK 1907

The **Buiksloterdijk** in Amsterdam-Noord was formerly known as Waterlandse Zeedijk and has a rich history dating back to the Middle Ages. The dike was constructed to protect the land from the waters of the IJ and other surrounding waterways. At that time, flooding was a constant danger for the area's inhabitants, and the construction of dikes was essential to make the land habitable and arable. The Buiksloterdijk is located near the old village of Buiksloot, which was annexed by Amsterdam in 1921. The dike connects

various neighborhoods in Amsterdam-Noord, including Buikslotermeer and Nieuwendam. Its proximity to the water made it an ideal location for shipyards and trade shipping. Small businesses and workshops thrived, including mills, blacksmiths, and carpentry workshops. In the photo, the rear of Buiksloterdijk 204 is visible. The De Haas couple, Bert Gorter, and their dog Hekkie are posing for the photographer.

Noord

Ransdorp is een plaatsje in de polderland-
schappen van Amsterdam-Noord. Het ont-
stond rond de 17de eeuw als een agrarische
nederzetting te midden van uitgestrekte
veengebieden en ontwikkelde zich als
een typisch Nederlands ringdorp rondom
een centraal kerkplein. Een van de meest
opvallende bezienswaardigheden in Rans-
dorp is de Stompe Toren. Deze toren, ook
wel de Kerk van Ransdorp, dateert uit de
16de eeuw. De bouw van de toren begon in

1502 en werd vanwege een gebrek aan
financiële middelen gestaakt in 1542. De
naam verwijst dan ook naar de karakteris-
tieke, onafgewerkte top van de toren, die
oorspronkelijk hoger had moeten worden.
De Nederlandse schilder Rembrandt van
Rijn maakte in de jaren 1640 verschillende
tekeningen van het dorp en de Stompe
Toren. Hij bezocht Ransdorp regelmatig
omdat zijn toenmalige minnares, Geertje
Dircx, Ransdorpspe was.

03 RANSDORP 1900

Ransdorp is a small village in the polder landscapes of Amsterdam-Noord. It originated around the 17th century as an agricultural settlement amid extensive peatlands and developed as a typical Dutch ring village around a central church square. One of the most notable landmarks in Ransdorp is the Stompe Toren, also known as the Church of Ransdorp. This tower dates back to the 16th century. Construction of the tower began in 1502 but was halted in 1542 due to

a lack of financial resources. The name, 'stomp' meaning 'stubby', refers to the distinctive, unfinished top of the tower, which was originally intended to be taller. The Dutch painter Rembrandt van Rijn made several drawings of the village and the Stompe Toren in the 1640s. He frequently visited Ransdorp because his then-mistress, Geertje Dirckx, was from Ransdorp.

Noord

De Nederlands Hervormde Kerk van **Zunderdorp** in Amsterdam-Noord werd in 1711 gebouwd en is tot op de dag van vandaag in gebruik. De foto is genomen vanuit de Achterlaan en kijkt over de huidige Kerklaan. Mogelijk zijn de personen op de foto de kinderen van de fotograaf, Jacob Olie. Zunderdorp, is een pittoresk dorp met een paar honderd inwoners. Het plaatsje maakte

van 1811 tot 1921 deel uit van de gemeente Nieuwendam en werd toen, net als vele andere omliggende dorpen, geannexeerd door de gemeente Amsterdam als onderdeel van een grootschalige uitbreiding van de stad. De smalle vaarten die het dorp omringden droegen direct bij aan de melkveehouderij van het dorp. Per schuit werd verse melk vervoerd en deur aan deur verkocht.